

РЕЗЮМЕ

„Междуполови и междупоколенчески различия в нагласите по отношение на брак и семейство”

Настоящата дипломна работа има за основна цел да изследва семейството като структурна единица на обществото, предопределяща неговата цялост и бъдещо развитие. Във фокуса на изследването попадат също така трансферите на ценности, ценностните ориентири, които се следват в българското общество, отношенията в нуклеарното семейство и нагласите, които разпределят семейните роли. Темата поставя в центъра понятието „семейство”, но от социологическа гледна точка е изключително важно да се отбележат структурните изменения, които то предизвиква в различните поколения. Под структурни изменения се разбират именно утвърждаването на новите форми на семейно съжителство без сключен брак, както и разкъсването на връзката между отделните поколения и ценностите, които се предават през тях. Не на последно място структурните изменения включват и стратификацията в семейните роли, разгледана през индикатора властовите позиции на мъжа и на жената в семейството. Темата не може да се изолира само до брака и семейството, а ходът на анализа цели да разкрие важността на тези понятия за измененията в социалните и демографските процеси. Темата за семейните ценности, семейните нагласи и степента на обвързаност на партньорите разкрива и една макро перспектива за стратификационни проблеми, проблеми свързани с неравенството на половете и тяхното проявление в семейните структури, а влияе силно и върху репродуктивните нагласи на населението. Разгледана през всички тези аспекти, темата за семейните нагласи и брачните ценности, разгледани през джендър и поколенчески изменения е изключително важна за цялостното развитие на съвременното общество.

Основни социални проблеми:

- 1) Утвърждаване на нови типове репродуктивно поведение, при които раждането на дете спира да бъде строго обвързано със сключването на брак.*

- 2) *Промяна в отношението към брачните отношения. Бракът престава да се приема като стабилна и предпочитана форма на семейство. Поява на недоверие в брачната институция.*
- 3) *Трансферът на семейни ценности между половете и между поколенията.Сходства и различия.*
- 4) *Поява и разпространение на нови типове мислене и нагласи, в които личностната уникалност измества колективния начин на живот.*
- 5) *Проява на различия в търсенето на брачен партньор и представите за семейство, между отделните поколения и между половете.*
- 6) *Нарастваща нестабилност в семейните съюзи, относително късна и редуцирана раждаемост и превръщане на безбрачните семейни съюзи в равносилна алтернатива за легитимно съвместно съжителство.*

Социологически проблеми:

В основата на социологическото мислене стои въпросът кои са факторите, обуславящи различията в нагласите на отделните поколения по отношение на семейството, брака и ценността, която те носят за отделния индивид.

Доколко полът и в комбинация с кои други фактори дава най-силна корелация в определянето на различните позиции по отношение на семейството и семейната структура? Как се разпределят ролите в едно семейство? На какво се дължат различните позиции по отношение на брака?По какъв начин се легитимират семейните отношения между отделните поколения и според полът им? Къде е най-силно изразен междупоколенчески конфликт и на какви фактори се дължи той?

Последствията от промяната в ценностите довеждат от една страна до загуба на доверие в брачната институция. Бракът вече не легитимира отношенията между партньорите и не носи сигурност в отношенията им. Това от своя страна означава, че се намалява нуждата от обществено признание. Сега увереността между двама души произтича от личното доверие в чувствата и намеренията на другия.Семейството става единствената значима връзка,която не се нуждае от юридическо признание. Отношенията се градят на свобода в личния избор относно това как да се създаде семейство. Те изграждат правилата на своите взаимоотношения като не се нуждаят от институция или обществено мнение, които да им предадат смисъл. С това заключение се потвърждава първата ни хипотеза. Но няма

основание за сливане на отношението между брак и семейство. Ако ценността на брака е изчерпана сред младите поколения, то семейството продължава да е от най-съществена важност за изследваните лица. Представите за модерната роля на жената като търсеща все повече поле за личностна изява и кариерно развитие, както и за изравняване в материален аспект с мъжа се препокриват. Но въпреки че тази независимост дава на жената сигурност, че ще се справи с отглеждането на децата си и без наличие на партньор или съпруг до себе си, тя не се отказва от важността на ролята си като родител. Децата продължават да са основен двигател за женския пол. Успехите в работата не могат да бъдат по-задоволяващи от удоволствието, което дава продължението на рода. Трайността на браковете и съюзите се занижава, търсенето на партньор става все по-сложна задача, защото сред младите поколения жени се наблюдава тенденция да стават по-взискателни в избора си. Младите поколения започват да размиват представите за ясно обособени женски и мъжки функции, като за тях е важно всеки от партньорите да се включва поравно и то според неговите възможности. Сред възрастните този въпрос стои по съвсем различен начин. Мъжете над 50г. не могат да си представят те да готвят и да чистят в дома си, под претекст, че сред основните им търсения в една жена те искат да открият домакинските ѝ способности, а през тях възпроизвеждат модела за грижовност на жената.